

Hilarius af Poitiers om frihed i troen og kritik af kejser Constantius d. 2.

Hilarius af Poitiers (ca. 315-ca. 367) var teolog og biskop af Poitiers i Gallien. Da kejser Constantius d. 2. med magt forsøgte at gennemtvunge arianismen, blev Hilarius en af de ledende skikkelser i den vestlige kirkes kamp mod denne politik. I flere polemiske skrifter angreb han arianismen og kejserens politik. I hans 'Første brev til Constantius' (*Ad Constantium Augustum Liber Primus*) fra ca. 356 opfordrer han Constantius til at skifte politik. Da kejseren alligevel strammede kursen blev Hilarius kritik langt hårdere, som det ses i skifterne 'Mod Constantius' (*Contra Constantium Imperatorem*) og 'Mod Auxentius' (*Contra Auxentium*) fra ca. 360-361.

5

10

[*Ad Constantium Augustum Liber Primus:*]

[...] Du arbejder hårdt, o kejser. Du regerer staten ved kloge love. Du våger dag og nat, for at alt under dit styre skal nyde frihedens velsignelse. [...] Gud har også ført mennesket til at kende Ham gennem Hans lære, men har ikke med magt tvunget ham til at gøre det. Idet Han ved beundring af Hans himmelske underværker inspirerer til respekt for Hans bud, forkaster Han hyldest fra en vilje, der er blevet knægtet til at bekende sig til Ham. Hvis en sådan tvang blev anvendt, selv til støtte for den sande tro, ville biskoppernes visdom standse det og sige: Gud er

15

20

altings herre. Han har ikke brug for en uvillig lydighed. Han vil ikke have nogen tvungen trosbekendelse. Vi må ikke bedrage Ham, men tjene Ham. Det er for vores egen skyld, mere end Hans, at vi skal dyrke Ham.

Jeg kan kun modtage den, der kommer villigt. Jeg kan kun lytte til den, der beder og kun mærke med korsets tegn den, der tror på det. Vi må søge Gud i hjertets enkelhed, vise Ham ærbødighed i ærefrygt og tilbede Ham med viljens oprigtighed. Hvem har nogensinde hørt om præster, der er tvunget til at tjene Gud ved hjælp af lænker og straf? [...]

25

[*Contra Constantium Imperatorem:*]

[...] Jeg vil derfor råbe op overfor dig, Constantius, hvad jeg ville have sagt til Nero, hvad Decius og Maximianus ville have hørt fra mine læber. Du kæmper imod Gud, du ødelægger kirken, du forfølger de hellige, du hader dem, der forkynder Kristus, du omvæltter religion, du er en tyrann – ikke med hensyn til det menneskelige, men med hensyn til det guddommelige.

30

Indtil nu har jeg nævnt, hvilke forbrydelser, der er fælles for dig og disse forfølgere. Lær nu de ting, der udgår fra dig selv alene. Du foregiver fejlagtigt at være kristen, men du er en ny fjende til Kristus. Som Antikristens forløber udfører du hans mørke gerninger. [...] Du fordeler de biskopembederne blandt dine tilhængere, og du erstatter gode biskopper med onde. Du fængsler præster, du sender dine hære i marken for at terrorisere kirken, du indkalder råd og du tvinger biskopperne i Vesten, der er indespærret i Rimini, til ugudelige fejltagelser, efter at du har skræmt dem med dine trusler, svækket dem af sult – svækkede som de er om vinteren – og vildledt af dine løgn. [...]

35

40

[*Contra Auxentium*:]

5 [...] Vor tids fuldstændige dårskab er sørgelig, nemlig at folk forestiller sig at kunne bistå Gud med menneskelig hjælp og beskytte Kristi kirke gennem jordiske ambitioner. [...] Kirken spreder frygt med eksil og fængsel og tvinger mennesker til tro, mens den sande kirke genkendes ved at udholde eksil og fængsel. Kirken afhænger nu af verdens gunst; hun, som blev helliget af forfølgerens terrorisering. Hun sender præsterne i eksil; hun, som blev udbredt af præster i eksil. Hun glæder sig over, at verden elsker hende; hun, som ikke kan være Kristi kirke, uden at hun er hadet af verden. [...]

10

15 *Ad Constantium Augustum Liber Primus*, 6: J.-P. Migne (red.): *Patrologiae Cursus Completus*, X: "Sancti Hilarii: Pictaviensis Episcopi Opera Omnia", Paris (1845) kol. 557ff. Oversættelse af J. Rosenløv efter J. G. Cazenove: *The Fathers for English Readers: St. Hilary of Poitiers and St. Martin of Tours*, London (1883) s.71f. *Contra Constantium Imperatorem* 7ff. Migne X, 583ff. Oversættelse af J. Rosenløv efter A. E. F. Hunter: *Eusebius of Caesarea to St. Augustine of Hippo: Relations Church and State in Historical Perspective*, Durham (1970) s.57f. *Contra Auxentium* 3-4: Migne X, 610f. Oversættelse af J. Rosenløv efter M. S. Bates: *Religious Liberty. An Inquiry*, New York (1945) s.138.